18. juli 1944.

K R I G S O V E R S I K T.

pr.15.7.44.

Juni 1944 rommer krigshistorie nok til å overbevise den mest desillusjonerte om at denne gangen er det alvor. Den 4. rykket Alexander inn i Roma og innen utgangen av måneden like langt nordover som under de forutgående ni månedene. Den 6. gikk Eisenhowers tropper i land i Seinebukten, den 25. rykket amerikanske styrker inn i Cherbourg. Den 10. kom den russiske offensiven på Det karelske Ness som etter ti dager endte med Viborgs fall. Den 27. besøkte Ribbentrop Helsinki og tvang den finske regjeringen til å lenke Finlands skjebne til Tysklands. Den 23. begynte den russiske storoffensiven i Kvite-Russland som etter tre døgn førte til at den sterkeste tyske festningen i øst, Vitebsk, ble stormet. Også tyskerne hadde en overraskelse parat for juni: den 16. trådte det "hemmelige" våpnet i aksjon, mens måneden endte med en mindre behagelig overraskelse: den 30. gikk 300.000 københavnske arbeidere til generalstreik.

I denne situasjonen sender Goebbels ut appellen: Tyskland er i fare! Og Øst-Preussen erklæres som krigssone. En gammel forsiktig rev som Churchill antyder at krigen kan være slutt allerede i løpet av sommeren, mens derimot de amerikanske militære sjefene sender ut skarpe advarsler mot all den ugrunnete optimismen. Så meget synes man i alle fall å kunne si med den britiske informasjonsministeren, at forløpet av offensiven hittil har rykket seiren betydelig nærmere enn man hadde regnet med.

Fra den allierte offensivåpningen i mai til idag har tyskerne tapt minst 400.000 mann - 250.000 i Kvite-Russland, 80.000 i Normandie og 70.000 i Italia - sammenlagt omtrent tilsvarende en tysk årsklasse nye rekrutter. Og ennå er ikke alle frontene opprettet som inngår i de alliertes planer, og heller ikke er hovedstyrkene på langt nær satt inn. I vest står 80 divisjoner, i sør 50 og i øst 250 parat til å slutte opp om offensiven.

Om det tyske"gjengjeldelsesvåpnet" har man enda ufullstendige oppgaver. Churchills opplysning at antallet døde svarte nøyaktig til antallet avskutte lufttorpedoer - nemlig 2.750 - virker kanskje ikke så avskrekkende, men det er grunn til å tro at den materielle skaden er forholdsvis større. Noen virkning på krigens gang har det nye våpnet imidlertid ikke - utover at det binder et stort antall bombefly. Ialt har RAF anvendt ikke mindre enn 50.000 tonn bomber mot det "hemmelige" våpnet, eller like meget som mot Berlin. Basene er nå trukket bakover, og London har i mange dager vært fri for de flyvende torpedoer.

Den voldsomme russiske sommeroffensiven som presser seg fram på det 400 km. brede avsnittet mellom elvene Dvina og Pripjet er en del av en større sammenheng som snart vil framtre som en stort opplagt offensiv direkte mot Tyskland. De kviterussiske operasjonene rommer i seg selv en rekke mål: en framføring av frontlinjen i Nordøst-Polen på høyde med linjen sønnenfor Pripjet, en framrykning til Østersjøen for å avskjære Balticum, en innmarsj i Øst-Preussen og en tilintetgjørelse av de sterke tyske forsvarskreftene i Vitebsk-Minsk-området.

I store trekk arter operasjonene seg slik: Bagranjans første baltiske armégruppe rykker fram sør for Dvina mot trafikk-knutepunktet Dvinsk (Dünaburg) og står nå like foran byen, mindre enn 200 km. fra Riga-bukta. Beneral Tsjernjakovskis tredje kviterussiske armé har erobret Minsk og Wilna og truer nå sterkt Kaunas. Dens mål er Königsberg, som ligger 250 km. lenger vest. General Sakharovs annen kviterussiske armé støter nå videre vestover langs Njemendalen, har erobret Lida, og angriper Grodno fra 3 kanter. Det operative målet synes å være en omfatning fra nord av Bialystok som er et hovedstøttepunkt i den neste tyske forsvarslinjen fra Memel til Brest Litovsk. Marsjal Rokossovskis første kviterussiske armé har fra Minsk rykket sørvestover, erobret Baranovitsje og Wolkowysk, 100 km. fra Bialystok. En annen gruppe rykker gjennom Pripjetmyrene mot Brest-Litowsk. Den har allerede erobret Pinsk.

Fra tysk side meldes dessuten om en kraftig russisk offensiv fra Kowel, delvis vestover mot Lublin i en stor omfatningsoperasjon mot Lwow, som forøvrig også, etter tyske kilder, trues av en ny offensiv fra Tarnopol-avsnittet.

Russernes resultater i Kvite-Russland har overtruffet alle forventninger, og på mange hold er man tilbøyelig til å trekke de mest vidtgående konsekvenser av det tyske nederlaget. På de første 14 dager har de fire russiske armégruppene flyttet fronten 300 km. vestover - over halvveis til Østersjøen og Warszawa. På tysk hold tales for første gang om "alvorlige tap", men ikke om "forsvarsseirer" eller "planmessig tilbaketog". Tross alt skal man vokte seg for å overdrive omfanget av den tyske katastrofen. Den russiske offensiven har imidlertid vært langt kraftigere enn selv pessimistene blant tyskerne regnet med - fram for alt fordi de røde divisjonene for første gangen alle er helt motoriserte. Tyskerne har nok i og for seg reserver nok til å stabilisere en ny forsvarslinje for en tid, om den russiske offensiven følger sin naturlige rytme med pauser for omgruppering og sikring av forbindelseslinjene mens den slår til på et annet avsnitt. Det er imidlertid et spørsmål om ikke Stalin denne gangen vil søke å opprettholde så noenlunne en kontinuerlig takt i offensiven på hvert enkelt avsnitt ved uavlatelig å kaste inn nye reserver og et veldig etappe-apparat. I det tilfelle vil det neppe vare lenge før slaget om Warszawa raser for alvor.

Det er en påtagelig forvirring blant de tyske militære talsmenn særlig hvad angår deres uttalelser om Balticum. Til å begynne med ble det spådd radikale frontforkortninger, men nå heter det at Balticum skal forsvares med alle midler. Tyskerne er også gått til desperate åtgjerder i disse statene, har bl.a. på nytt forsøkt mobilisering med trussel om dødsstraff for den som unndrar seg. - Pansergeneralen Model er blitt ny øverstkommanderende på den hardt truede midtfront.

Mens fronten i Kvite-Russland skyves vestover med en fart av 25 km. pr. døgn, er tempoet i Normandie betraktelig mindre. Caen er blitt erobret etter voldsomme kamper, men frontlinjen går frendeles like utenfor byen. Amerikanernes offensiv på vestsiden av Cherbourghalvøya går i noe raskere tempo, og de står for øyeblikket like foran Lessay. Om St.Lo kjempes det voldsomt. Her forsvarer tyskerne seg som ved Caen med en fanatisk seighet. - Man skal imidlertid huske på at oppmarsjen i Vitebsk-området begynte allerede i midten av mars, mens den først kunne begynne i Frankrike etter at brohodet var sikret og konsolidert. Den forutsatte erobringen av en god forsyningshavn og av et par flyplasser og ilandføring av store mengder panservåpen og artilleri.

På sakkyndig hold understreker man at invasjonen hittil har forløpet bedre enn man hadde grunn til å vente. Man sikter da særlig til to ting: For det første at det så hurtig lot seg gjøre å erobre den sterke festningen Cherbourg, noe som nå ha kommet betydelig før det tidspunkt som var forutsatt i tidsskjemaet. For det andre at det lyktes Montgomery å slå tilbake det første meget kraftige tyske motanfallet uten å behøve å engasjere hovedparten av invasjonstroppene - først og fremst takket være det langtskytende skipsartilleriet. Disse to ting gjorde det mulig for Montgomery å forsere oppmarsjen for den store offensiven, samtidig som tyskernes strategiske situasjon ble mere svekket enn strengt tatt var nødvendig, på grunn av for dristige disposisjoner.

Større oppsikt enn selve kampforløpet ved frontene har det vakt at von Rundstedt ble avløst av von Kluge som øverstkommanderende i Frankrike med titelen "anti-invasjonssjef". Begivenhetene er imidlertid ikke så sensasjonelle som mange har villet ha det til, sjefbyttet hadde i virkeligheten funnet sted for lenge siden, nemlig i forbindelse med at Rommel ble utnevnt til sjef for de strategiske reservene, d.v.s. til den virkelige øverstkommanderende i hele Vest-Europa. von Rundstedt som alltid har vist en viss utilbøyelighet til å ville bøye seg for den hitlerske intuisjonsstrategien, fikk seg henvist rent organisatoriske oppgaver, mens et nytt sett "nazigeneraler" fikk oppdraget å lede kampen mot inva-

sjonstroppene. Da også von Rundstedts forsvarsplan ble skjøvet til side, kom det til åpen konflikt som endte med at feltmarsjallen ble avsatt.

Rundstedts plan var bygget på prinsippet om bevegelig, elastisk forsvar som skulle trette ut og slite opp angriperstyrkene. Rommels plan var samtidig mere dumdristig og mere ralistisk - den bygget på erkjennelsen at Tyskland ikke kunne bære to millionarméfronter idag, hverken politisk eller materielt. Invasjonen måtte derfor gjøres ineffektiv allerede i første omgang, enten ved at landstigningstroppene ble kastet i havet eller ved at de ble kapslet inn i et så lite brohode at det ikke kunne danne basis for en offensiv. Derfor har Rommel gitt von Kluge en tredjedel av alle Tysklands panserdivisjoner som ble satt inn på det smale frontavsnittet omkring Villers Bocage. Her venter de på å slå til så snart Montgomery forsøker seg med sin storoffensiv, som sannsynligvis kommer i løpet av juli måned.

Rommels taktikk var den eneste riktige - om den var gjennomførlig. To faktorer hindrer imidlertid regnestykket i å gå opp. Den ene er de alliertes knusende materielle overlegenhet - først og fremst i ildstyrke - som gjør Rommels konsentrerte panseroperasjoner til et selvmorderisk vågestykke. Den andre er de franske partisanstyrkene som ødelegger den viktigste forutsetningen for slike panseroperasjoner, den lynsnare bevegeligheten som igjen krever full kontroll over kommunikasjonene. Derfor vil Rommels plan mislykkes og katastrofen for tyskerne vil bli større enn om man hadde fulgt Rundstedts mere gammeldagse plan. Hovedforsvarskreftene i vest vil bli utmanøvrert med ett slag og invasjonen vil utvikle seg til en virkelig lynkrig. Dette er årsaken til at man i allierte militære kretser ser så utpreget optimistisk på situasjonen.

Flykrigen raser videre med voldsom styrke. Særlig har München hatt hårde slag, 3 storangrep på tre dager. Det står sannsynligvis i forbindelse med krigen i Italia. Et interessant trekk ved luftkrigen er den såkalte skyttelbombingen: Flyene starter i Italia, feller sine bomber i fiendtlig område og lander på en flyplass i Russland, og gjør så turen tilbake på samme måte. Også fra England til Russland går toktene, og trekantbombingen England-Italia-Russland er neste skritt. Dette blir en hård belastning for Göhrings magre jagerreserver som nå må spres ennå mer enn før.

I Stillehavet har amerikanerne kastet japanerne på Saipan på sjøen etter at disse hadde over 9000 falne.

vVv

Danmarks kamp.

Okkupasjonen i Danmark faller i to klart adskilte tidsavsnitt, nemlig tiden fra 9. april 1940 til 29. august 1943 og fra 29. august 1943 til idag. I første periode var det det offisielle Danmark som var Danmarks ansikt; fra 29. august 1943 var det det underjordiske Danmark.

Danmarks militære kamp mot Tyskland ble som kjent meget kort. Natten til 9. april 1940 gikk Tyskland (i strid med ikke-angrepspakten med Danmark av 31/5 1939) til angrep og kl. 7.50 samme morgen kapitulerte den danske regjering. I tiden fremover søkte så Stauning, som da var regjeringssjef, gjennom kompromisser å redde mest mulig av det danske folkestyre. På tross av kompromissene viste Stauning i førstningen at han kunne sette hele sin solide tyngde inn mot de tyske krav, men i sitt siste leveår brøt han fullstendig sammen. Alt før hans død (31/5 1942) ble sosialdemokraten Vilhelm Buhl utnevnt til midlertidig statsminister. Under trusler om "norske tilstander" gikk Buhl med på en tiltredelseserklæring som var et slag i ansiktet på det danske folk. Den inneholdt bl.a. en passus om Danmarks tiltredelse til Antikominternpakten. Kompromissene ble under Buhl flere og flere og unnfallenhetslinjen ble dansk politikks linje. Danmark ble "lystmorderens kanarifugl i bur". Tyskerne truet iblant, den danske regjering bøyde unna og alt gikk forholdsvis smertefritt - og nedover mot avgrunnen.

Høsten 1942 ble forholdet til tyskerne temmelig spent. Det var

kong Christian som tråkket den tyske fører på tærne, og der Führer ble rasende. I anledning av Kongens 72-årsdag sendte Hitler et langt lykkønskningstelegram til ham. Kongen svarte: "Min beste takk. Christian R. Den diplomatiske forbindelse med Danmark ble avbrutt, i begynnelsen av november ble Werner Best utnevnt til "Det tyske rikes befullmektigede representant i Danmark" og Scavenius ble utnevnt til statsminister istedenfor Buhl. Den nye regjeringssjefs tiltredelseserklæring ble meget ydmykende for danskene. Den talte om "det europeiske skjebnefellesskap", om oppbyggingen av det nye Europa osv. Scavenius fremla dagen etter sin tiltredelse forslag til fullmaktslov til bekjempelse av sabotasje mot tyskerne og den ble vedtatt av riksdagen praktisk talt enstemmig. Den ga regjeringen rett til å erklære unntagelsestilstand og uten lov og dom å sette fast danske statsborgere. Den ble straks brukt i fullt mål - i kampen mot danske sabotører, mot danske fri aviser og mot danske radiosendere. Merkelig nok var ennå ikke målet fullt for det danske folk. Ved det folketingsvalg som ble holdt 1943 (selv valg tillot tyskerne i Danmark) ga faktisk det danske folk den politikk som var ført sin tilslutning. Valgdeltagelsen var 92 %. Utover sommeren økte sabotasjen og 4. august forlangte Best at danske sabotører skulle dømmes av tyske domstoler, straffen skulle avsones i tyske fengsler. Men da sa regjeringen nei, og Scavenius foreslo at han selv skulle gå av. Det skremte Best og han frafalt kravene. Men allerede en uke etter kom det krav om at regjeringen måtte stoppe de streiker som grep mere og mere om seg. Regjeringen maktet det ikke og Best ble kalt til Berlin. Resultatet ble et tysk ultimatum: Regjeringen skulle straks erklære unntagelsestilstand og innføre standrett og pressesensur under tysk medvirkning. Dødsstraff skulle innføres for sabotasje og visse andre handlinger. Regjeringen avslo med støtte av konge og regjering, og dagen etter, 29. august, gikk tyskerne til aksjon over hele Danmark for å avvepne og internere den danske hær, sikre seg den danske krigsflåte og ta kongen til fange. Bare noen få skip falt i tyskernes hender, resten ble senket eller unnslapp. Regjeringen innleverte sin avskjedsansøkning, men kongen nektet å innvilge med den begrunnelse at han som fange var ute av stand til å utføre sin funksjoner. Tyskerne forsøkte forgjeves å danne ny regjering og siden har Danmark vært uten regjering, ekspedisjonssjefene i de forskjellige departementer leder forvaltningen. Den første periode av den tyske okkupasjon er forbi.

Det var først etter det offisielle Danmarks brudd med de tyske makthavere 29. august 1943 at det ble fart i den danske frihetsbevegelse og den spontane motstand fra befolkningen som man har så mange eksempler på. Men den eksisterte allerede tidligere og man må på ingen måte undervurdere betydningen av den. Etterhvert vokste der frem velorganiserte sabotasjegrupper, en rekke frie aviser (den første utkom 9. april 1942), hvorav enkelte nådde opplag på bortimot 150.000, organisasjoner som drev utstrakt forleggervirksomhet osv. Sabotasjen, som vel er den kampform danskene er mest kjent for, antok fra sommeren 1943 større og større dimensjoner. Før den tid må vel sabotasjehandlingene sies å ha vært temmelig amatørmessige og ineffektive. Fra juni iår (invasjonen har her utvilsomt spilt en stor rolle) har det gått en ny sabotasjebølge over landet. Antallet og omfanget av sabotasjehandlinger har økt betraktelig - Ved siden av denne organiserte motstand er det stadig oftere kommet til spontane demonstrasjoner av befolkningen. Særlig betydningsfulle er streikene som ofte har utviklet seg til lokale generalstreiker. Høydepunktet av slike demonstrasjoner nådd man ved generalstreiken i Kjøbenhavn og flere andre byer ved siste månedsskifte.

Sommeren 1943 fikk den danske front sin felles ledelse, Danmarks Frihetsråd. Det betyr ikke noen sterk sentralisasjon av motstandsorganisasjonene. I en publikasjon som er sendt ut, sier Frihetsrådet: "Hvis man nu tror at alt frihetsarbeide etterhånden er blitt samlet i en stor organisasjon er dette dog ikke riktig. Det har ikke vært mulig og ville vel heller ikke være ønskelig. Når mange forskjellige organisasjoner er

i gang, betyr det for det første en langt større rikdom i synspunkter og arbeidsinnsats. For det annet ville det være den risiko forbundet med å samle det hele til en stor organisasjon at denne lett kunne lammes ved at forholdsvis få mennesker ble oppdaget og arrestert. -- Enheten er derfor fremkommet på mange andre måter, ved kontaktsystemer og ledersammenkomster i mindre omfang, således at det allikevel går skjulte veier fra den ene gruppe til den annen." - Utenfor landets grenser har rådet opprettet forbindelse med de frie dansker og med den allierte krigsmakt, og er nå også anerkjent av Sovjet som organ for "det kjempende Danmark".

Høydepunktet i danskenes frihetskamp ble nådd med den generalstreik som brøt ut i Kjøbenhavn fredag 30. juni. Den var en spontan reaksjon på de motforanstaltninger fra okkupasjonsmaktens side som forutgående sabotasjehandlinger hadde utløst. I april mottok ledelsen i Danmark et direktiv fra Supreme Head Quarter, hvor det bl.a. heter: "Provoce general unrest". Dette direktiv ga støtet til en rekke sabotasjehandlinger som igjen utløste en bølge av kontrasabotasje, "Schalburgtasje" - etter Schalburgkorpset som står bak. Da invasjonen tok til i Frankrike, økte sabotasjehandlingene ytterligere i omfang og antall. Ouverturen til de voldsomme folkedemonstrasjoner som begynte 26. juni og som nådde sin klimaks med generalstreiken må vel sies å være den store aksjon mot Danmarks eneste våpenfabrikk, Dansk Industri Syndikat, 22. juni. 70-80 mann, bevepnet med automatvåpen kjørte opp foran fabrikken i biler, overmannet vaktene, kommanderte de 250 arbeidere i beskyttelsesrom og sprengte så hele fabrikken i luften. 23. eksekverte tyskerne dødsdommen over 8 personer, som var dømt for sabotasje. Samme dag kom Schalburgattentatet mot "Borgernes Hus" og "Studentgården". Dagen etter proklamerte tyskerne standrett på Sjelland. 25. juni fant Schalburgkorpsets ødeleggelse av Tivoli sted. Som kjent ble den herjet av en voldsom brann. 26. juni innførte tyskerne portforbud mellom kl. 20 og 5, møte- og forsamlingsforbud. Samme dag svarte arbeiderne ved Burmeister & Wain med "gå-tidlig-hjem streik". I en skrivelse til dr. Best gjorde de oppmerksom på at deres arbeidsnedleggelse ikke var å oppfatte som streik, men at de var nødt til å ta seg fri da de ellers p.g.a. portforbudet ikke fikk anledning til å stelle sine kolonihaver. Da tiden for portforbudet inntraff om kvelden, ignorerte kjøbenhavnerne forbudet. De tente bål i gatene, sang danske, engelske og amerikanske nasjonalsanger, heiste danske og alliertes flagg, kastet steppel i hodet på de tyske patruljer osv. Det ble den dagen drept 5 og såret ca. 50 personer. Dagen etter fulgte flere bedrifter Burmeister & Wain-arbeidernes eksempel. Antall drepte steg den dagen til 12. 28. juni sluttet havnearbeiderne og arbeiderne i storbakeriene seg til de streikende. For å hindre en ytterligere tilspissning lettet tyskerne på portforbudet, slik at det begynte først kl. 23. Men det hjalp ikke, og 29. og 30. utviklet det seg til generalstreik. Arbeidet ble nedlagt i fabrikker, kontorer, forretninger, banker, jernbane, sporvei, post og telegraf. Tyske tropper besatte så jernbanestasjonen og rådhuset, havnen og broene. Utfartsveiene fra Kjøbenhavn ble sperret og tropper ble trukket sammen om byen. Tyskerne besatte gass-, vann-, og elektrisitetsverk og brøt tilførslene. 8 personer ble samme dagen henrettet. 1. juli fremsatte dr. Best disse krav: 1) Avskjedigelse av rikspolitisjefen Begtrup-Hansen og departementssjef Eyvind Larsen (det danske politi viste under hele streiken en utmerket holdning). 2) Avskjedigelse av ordføreren for den danske faglige landsorganisasjon Ejler Jensen. 3) Mulighet for arbeiderne til å tjene opp den lønn som var gått tapt under streiken (!) - På dette tidspunkt grep Danmarks Frihetsråd inn og sendte ut "Opraab til det kæmpende Danmark", hvor de oppfordrer til å fortsette streiken med usvekket styrke og enighet inntil det fra tysk side garanteres at Schalburgkorpset fjernes fra landet, unntagelsestilstanden opphøves, utfartsveiene åpnes igjen, forsyningen med vann, gass og elektrisitet gjenopptas og at det ikke blir tatt repressalier i anledning av folkestreiken. Frihetsrådet sendte også ut "Opfordring til Svenskene" om å yte støtte i form av diplomatisk press på Tyskland. Best var stemt for å tvinge kjøbenhavnerne til kapitulasjon, men 1. juli ankom dr. Walther, lederen for den

tyske handelsdelegasjon, fra landbruksdepartementet i Berlin. Av krigsøkonomiske hensyn var han stemt for en lempelig linje, og fikk den tyske øverstkommanderende, v.Hanneken, og gestaposjefen, politigeneral Pancke med seg. Ved Berlins hjelp tvang så Walther igjennom at beleiringen av Kjøbenhavn skulle heves og gass-, elektrisitets- og vannforsyningen skulle gjenopptas. Dette skjedde 2. juli og samme kveld ble det fra danske administrative og politiske kretser sendt ut en appell om å gjenoppta arbeidet fra neste dag av. Offentlige kommunikasjoner, post- og telegraf trådte i virksomhet, men stort sett ble appellen ikke fulgt da de tyske innrømmelser ikke ble funnet tilfredsstillende. Det var særlig kravet om fjernelse av Schalburgkorpset og opphevelse av portforbudet kjøbenhavnerne la stor vekt på og ville ha imøtekommet. Danmarks Frihetsråd oppfordret til fortsatt streik, men om kvelden samme dag rettet en del fremtredende personligheter, bl.a. landsorganisasjonens formann Ejler Jensen og den tidligere statsminister Buhl en fornyet appell til arbeiderne om å gjenoppta arbeidet fra neste dags morgen. Den 4. juli meddelte tyskerne at Schalburgkorpset var fjernet fra Kjøbenhavns gater og under de forhold vedtok Frihetsrådet å anbefale arbeidet gjenopptatt i full utstrekning fra 5. juli, idet det meddelte at forhandlinger pågikk om de uløste stridsspørsmål. Konflikten ble så avblåst. Antall drepte var da kommet opp i 93, mens ca. 600 sårede var innlagt på sykehus.

Noen dager senere truet streiken med å bryte ut på nytt, men det gled over da tyskerne igjen bøyet unna.

Generalstreiken ble en smukk seier for danskene og Danmarks Frihetsråd. Den var riktignok ikke organisert av rådet, men det grep inn i det rette øyeblikk og ledet kampen på en behendig og dyktig måte. Det er adskillige trekk i kampen som forbauser oss nordmenn, og det kan synes rart for oss at danskene kunne avblåse streiken på løfter om forhandlinger om de fremsatte krav. Men utviklingen synes å ha gitt Frihetsrådet rett.

Hvorom allting er: Vi er fulle av beundring for danskene og deres ledere, og gratulerer med resultatet!

vVv

Varsko til ungdommen!

Dere har knust fiendens første forsøk på mobilisering. Men tro ikke at faren er over! I Randstatene tvangsmobiliserer tyskerne for annen gang - etterat første forsøk ble mislykket. Lokale forsøk på å innfange dere er gjort flere steder. Fienden fører nå en "beroligende" politikk for å få dere tilbake. Han er klar over at det er umulig å fange dere inn når dere er spredt utover landet. Derfor gjør han ingen ting før dere er kommet tilbake til hjem og arbeidsplass. Og så kommer det store kuppet.

Sørg for at fangsten blir like liten da også! Det er ikke vanskelig å få noe å gjøre på landsbygda nå - og ved de nye forordninger om byfolks matauk på landet er kontrollen blitt vanskeliggjort og risikoen for angiveri minsket til et minimum.

Det er hardt å arbeide på landet - men det er hardere å slåss mot tyskerne i Normandie.

Det kreves utholdenhet til å arbeide under fremmede og uvante forhold til krigen er slutt - men soldatene som skal vinne krigen på slagmarken må være ennå seigere.

Vis at unge nordmenn idag er like offervillige som soldater ved fronten! La dere ikke narre! Hold dere fortsatt vekk fra byer og tettgrendte strøk!

Vi appellerer til alle som leser dette å la advarselen gå videre til guttene og deres foreldre. Og alle som har innflytelse over de unge - særlig foreldrene - må være klar over alvoret i situasjonen og hjelpe guttene til å holde seg unna.

Også kvinnene gjør god motstand mot arbeidsmobiliseringen nå. I Oslo møter bare 10 % frem. Den "nasjonale" innsats består forøvrig i

arbeide på krigslasarettene på Nordstrand og Sinsen, og heimen for frontkjemperavkom. Så vel bekomme.

vVv

Matauk for byfolket.

Hjemmefrontens vellykkede kamp mot arbeidsmobiliseringen har ikke bare hatt tilfølge at ungdommen foreløbig er berget - men makthaverne har måttet gjøre en radikal kuvending i sin arbeidspolitikk. Ivår kom det flere forordninger som forbød arbeidskontorene å skrive ut arbeidskraft til jordbruket, men nå skal byfolk få arbeide på landet så mye de lyster!

Men hestehoven er ikke god å skjule. Det hele skal arrangeres av arbeidskontorene. Ingen må nære noen illusjoner om de nye signaler. Den som er "innsatsdyktig" og har anledning til å reise på landet nå, risikerer å bli sendt omgående til krigsinnsats. Dette gjelder ikke bare de utskrevne årsklasser!

Reis på landet og hjelp til i matauken - men meld det ikke til arbeidskontorene. Den bonden du arbeider hos vil sikkert sørge for å holde deg skadesløs for det du går glipp av ved å omgå arbeidskontoret. Vil han ikke det, er han ikke verd din hjelp.

vVv

Kirken i dag.

Kirkens front holder. På tross av stadige inngrep står Den norske kirkes prester og menigheter fast. Nazikirken kaster mer og mer masken, og viser seg som det politiske redskap den er.

31 prester har vært i fengsel og er blitt frigitt igjen. 34 prester sitter for tiden i fengsel. (medregnet Hope og Hallesby). Av disse er 4 i Tyskland: Havog, Boge, Scheie og Søvde. 82 prester er forvist fra sine menigheter, av disse 31 til Lillehammer. Lillehammer by er nå faktisk blitt en konsentrasjonsleir for prester. Prestene har meldeplikt til politiet og kan ikke bevege seg mer enn 200 meter utenfor byen. Unntatt er Welle og Wilhelmsen som har fått tillatelse til å bo et stykke utenfor byen. - Pastor Thu fra Vestby, er som omtalt annet sted i avisen, død på Grini etter straffeeksersis.

Pastor Karl Øye, Ål er forvist til Lillehammer. Pastor Lunke, Ringebu, fikk, etterat han hadde nektet å heise sitt private flagg på halv stang ved politifullmektig Lindviks begravelse, først taleforbud av Haga. Senere er Lunke forvist fra menigheten og sendt til Bindal, Helgeland. Biskopene Maroni, Skarestad og Hille er forvist til Lillehammer. Prestene Sigurd Fjær og Henrik Hauge i Trondheim er avsatt fra sine embeter og fratatt retten til å virke som prester i den Norske kirke. Skrivet til dem er undertegnet av Lothe. Menighetspleien er overtatt av statspolitiet.

Generalsekretær Amdahl i Det norske misjonsselskap og domprost Cornelius, hovedstyrets formann, er arrestert og ført til Berg. Samtidig har misjonsskolens forstander og hovedkasserer fått meldeplikt for politiet. Misjonsselskapets konti er sperret og korrespondansen for 3 år beslaglagt. Nyordningens "b iskop" Kvassnes er innsatt som kommisarisk leder.

På Lurøy i Helgeland holdtes for en tid siden et prestemøte hvor politiet uten grunn grep inn. Presten Geitanger, Hemnes, ble arrestert, og møtet forbudt.

Norges kristelige student- og gymnasiastlag som hadde planlagt 13 sommermøter for skoleungdom, ble 13. juni meddelt at statspolitiets sjef hadde forbudt disse møter og at de måtte avlyses. Det er beklagelig at disse møter som har betydd så meget på en slik måte skal måtte stoppe.

Pastor Ragnvald Indrebø som har sittet arrestert på Bredtvedt fordi han nektet å la sin datter møte til kvinnelig AT og som i den anledning sendte myndighetene en meget saklig og verdig begrunnelse for sin holdning, er nå blitt overført til Berg ved Tønsberg.

Nazikirken teller nå 27 ulovlig ordinerte prester. På Dovre og Lesja, hvor nazipresten Tinholdt er, har lensmannen nedlagt forbud mot kristelige møter hvis disse ikke er meldt til ham to uker før de holdes. Alle kristelige møter i menigheten er avlyst. - Nazikirkens vanmakt

kommer stadig mer og mer for dagen. Nazipresten klager over at han er isolert og ille anskreven i menigheten, og det hender som nylig borte på Vestlandet at han rett og slett reiser sin vei fra embetet, som nylig med Slåttelid. I sin fortvilede situasjon må nazikirken gå igang med å forsøke å skaffe seg prester. O. Jensen, redaktør i Kristen Samling, melder at han skal gjenoppta sine teologiske studier for å gå inn i kirkens tjeneste. Frøyland driver teologiske korrespondansekurs, visstnok med de allerede ordinerte som er uten teologisk skolering. Det agiteres for et prestekurs som skal vare i to år, og som skal ledes av den nyordinerte Karl Malde fra Stavanger. Men dette har fremkalt bølger. Nazipresten Andersen i Grønland er meget misfornøyd og beskylder Malde for å være liberal. Frøyland er i en pinlig knipe, han skal selv være lærer og vet hverken ut eller inn.

Den tidligere suspenderte, umoralske og drikkfeldige Lyngås på Lillehammer er nå forflyttet til Vågå.

vVv

Den første norske presten er død i konsentrasjonsleir etter mishandling av tyskerne, idet soknepest Arne Thu fra Vestby døde på Grini tirsdag 27. juni. Dette er et sorgens budskap som i disse dager spres mann og mann imellom landet over, og overalt hvor det blir kjent, vekker det bestyrtelse og indignasjon.

Dødsårsaken er overanstrengelse etter en hård straffeeksersis lørdag 1.ds. Foranledningen til straffeeksersisen var denne:

Ved påsketider ble vel 100 av fangene på Grini anbragt i en brakke for seg. Det dreiet seg om prester, professorer, læger, advokater, lærere forretningsmenn og studenter. I den siste tiden ble det til disse fangene delt ut forskjellig propagandastoff. Og en mann fra Viktoria Terrasse har flere ganger besøkt disse fangene for å høre hvilket inntrykk dette lesestoffet gjorde på fangene. Han interesserte seg da særlig for "professor- og prestebrakka". Da Gestapo-utsendingen forleden dag, lørdag 1.ds besøkte brakka, var han meget misfornøyd med at fangene holdt så steilt på sine politiske meninger. Og samme kveld, etter at arbeidstiden var slutt, dømte leirledelsen brakka til en times straffeeksersis under kommando av Unterscharführer Kunze. Eksersisen bestod i sprang, marsj, knebøyninger, det såkalte Hinlegen som går ut på å kaste seg i bakken og hurtig reise seg opp igjen, videre å slepe seg bortover bakken på steinpukk og jordhauger med stive ben, harehopp osv.

Den 53 år gamle pastor Thu måtte også være med på straffeeksersisen. Men da vel en halvtime var gått, ble han så trett og utkjørt at han ikke klarte å fortsette. Likevel måtte han bli liggende på plassen til det hele var over. De umenneskelige anstrengelser medførte så at han senere avgikk ved døden.

I hele 28 måneder har pastor Thu sittet arrestert på Grini, og han er således den norske prest som har sittet fengslet lengst. Han ble arrestert i februar 1942, angivelig for uttalelser han var kommet med i sin preken juledag 1941, etter at noen nazister i Vestby med gårdbrukeren Erik Lindestad i spissen hadde angitt ham.

Pastor Thu var kjent som en usedvanlig dyktig prest som var mer enn alminnelig avholdt i sin menighet.

vVv

Under hakekorset.

Polen: Ledelsen for den polske motstandsbevegelse har skutt 136 gestapoagenter, som var kjent for hensynsløs opptreden. - De polske underjordiske styrker erobret for en tid siden en polsk by og holdt den i flere timer. Byens fengsel ble stormet og 400 polske fanger ble befridd. Commandoavdelingen tok med seg en del tyske soldater og politifolk som fanger.

Balticum: I Lettland er det innført arbeidstjeneste for kvinner mellom 45 og 70 år. De gjennomgår kurser i barnestell og husstell for å erstatte mødre som sendes til Tyskland i krigsarbeid eller innsettes i industrien. - Et tysk forsøk på å sende 4000 tvangsmobiliserte litauere til Finnland

ble fullstendig mislykket. De flyktet under transporten med hjelp av litauiske friskarer. Tyskerne som var tvunget til å redusere sine styrker i Litauen overdro til den litauiske quislingen, Pletschavicius, å organisere litauiske styrker som skulle bekjempe partisanene. Disse styrker foretok også i begynnelsen blodige straffeekspedisjoner, men etterhvert slo stemningen blant dem om, de vegret seg for å gå i kamp og overfalt i steden tyskerne. Nye mobiliseringsforsøk ble gjort, men mobiliseringen ble en fiasko, ungdommen flyktet tilskogs og partisanene fikk stor tilslutning. Tyskerne måtte oppgi hele planen og overtok igjen selv forvaltningen. Pletschavicius og hans nærmeste medarbeidere ble arrestert.

De siste dagers begivenheter på østfronten har medført nye lidelser for de baltiske folk. Over 2000 lettere er i den første uken av juli blitt arrestert og deportert. Det dreier seg for det meste om ungdommen som har unndratt seg arbeidstjeneste eller krigsinnsats av annen art. Tyskerne melder selv i dagens aviser at de har innført mobilisering i Balticum. Som ovenfor nevnt, gikk det ikke i første omgang. Nå håper de vel på et bedre resultat, så overhengende "faren" er.

De litauiske folks reaksjoner på de siste begivenheter fremgår av en appell til verdensopinionen, som den øverste litauiske frihetskomite har sendt ut fra Vilna den 5. juli. Det gir en uhyggelig skildring av tyskernes grusomheter - de anvender den brente jords strategi både overfor mennesker og materielle verdier. Men ifølge samme opprop går også russerne uforståelig hardt fram mot den litauiske befolkning. Befolkningen i en landsby øst for Vilna oppgis således utslettet "uten grunn".

Ungarn: Det er utbrutt meget alvorlige uroligheter blant ungarske arbeidere i Tyskland. På grunn av mangelen på folk har nemlig tyskerne tvangsrekruttert ungarske arbeidere for å sende dem til østfronten. Arbeiderne ble rasende og nektet og kom i kamp med tyske SS-tropper. - Tyskerne har i Budapest utferdiget forskrifter for jødene: De må bare forlate sin bolig mellom 14 og 17 for å gjøre innkjøp, avlegge besøk osv. De må ikke gjennom vinduene tale med folk som står ute på gaten, de må ikke besøke offentlige parker osv.

Italia: Livet i Rom vender langsomt tilbake til normale forhold, og befolkningen vinner igjen tiltro til myndighetene og sin egen framtid. Arbeidet er med iver blitt gjenopptatt etter ni måneders passiv motstand mot alle tyske forsøk på å tvinge folk til å arbeide. Livsmiddelsituasjonen blir bedre dag for dag. Politisk har det også vært en vældig frengang. Det er en felles innsats av alle partier for å nå de to mål som er mest aktuelle: krigen mot tyskerne og utrenskningen av fascister fra alle offentlige verv. - I et kommunike som ble utsendt etter et møte mellom den tyske overkomissaren og prefektene i tre av de norditalienske provinser het det "at befolkningen innen vår sone har samme plikt som andre innbyggere i Det tyske rike". Norditalia er praktisk talt gjort til "tysk område". Det italienske svaret ble et opprop fra den italienske motstandsbevegelse om alminnelig opprør. Parolen er fulgt og det meldes at det hersker gatestrider bl.a. i Florens.

Den italienske regjering har nå tatt sete i Roma.

Frankrike: Stemningen i Frankrike er tross alle lidelser lys. Det heter derfra: "Men tross matmangelen er man tilfreds med sin verden, og grunnen er helt enkelt den at man hører radio." - Det synes som om de Gaulles vanskeligheter med å vinne anerkjennelse hos sine mektige allierte har vært en fordel for ham når det gjelder hans forhold til det franske folk. Vichypropagandaen har fremstillet det som om de Gaulle var kjøpt av brittene, og det var mange som trodde på dette. (Man må huske på den rolle korrupsjonen har spilt i fransk politisk liv). Men med de vanskeligheter de Gaulle har hatt, er alle franskmenn klar over at Vichys påstand er vrøvl og de Gaulle er blitt alle franskmenns fremste patriot. - Den franske Gøbbels, Henriot, er drept av patrioter. Han kom nylig tilbake fra en reise til Tyskland, og det har gått rykter om at han sammen med Deat, Doriot og Darnand hadde til hensikt å styrte Petain og Laval for dernest å erklære de allierte krig. Den provisoriske franske regjering har sendt

ut et detaljert kommunikè om de franske innenriksstyrkenes aktivitet i Frankrike. Den omfatter vesentlig vepnede aksjoner og ødeleggelsesarbeider mot det tyske kommunikasjonsnettet i Frankrike. Som stabssjef for innenriksstyrkene er utnevnt "Passy". Bak navnet skjuler seg et medlem av en fremstående fransk familie.

vVv

Norges-nytt.

For den politiske kartlegging på Kongsvinger ble det sendt ut 1000 spørreskjemaer. Ytterst få (16?) har svart, til tross for truslene i den lokale presse fra fylkesfører Aass og lagfører Husebye.

vVv

1. juni kom det stort oppbud av tysk politi til Mosjøen. Siden hjemsøkte de Lurøy, Onøy, Selvær, Kvarøy og andre småsteder i Sør-Helgeland. 80 mann skal være arrestert, hvorav to ble sendt til Trondheim i fly. En kar skjøt ned to tyskere og kom seg vekk.

8. juni kom politiet til Grane i Vefsn, og 50 biler med soldater og hester rykket opp i fjellet ved Trofors. Angiveren Sverre Midjo har en stor del av ansvaret for aksjonen omkring Grane som førte til at 40-50 mann ble arrestert. De hørte hjemme ved Majavatn, i Svenningdal på Fellingfors, Smalåsen, i Stavarsdal og Eitredal. I Eitredalen hadde det tyske og norske politi med seg en tidligere arrestert. Her var det også kamp mellom tyskere og nordmenn. Tyskerne kom 300 mann fra Mosjøen, 200 mann og 40 kløvhester fra Trofors.

Det meldes også om store razziaer med arrestasjoner i Hammerfest og i Mandal, hvor henholdsvis ca. 30 og 50 mennesker ble arrestert.

Over hele Fosenhalvøya har det også vært meget omfattende arrestasjoner. Følgende steder er hjemsøkt: Ørlandet, Bjugn, Åfjorden, Stjørna, Rissa, Leksvik og Vanvik. De fleste av de arresterte er fremtredende personer i bygdene.

vVv

Etter eksplosjonsulykken i Bergen ble Rikstrygdeverkets kontor der helt overbelastet med arbeide. Tusener av skadelidte trengte øyeblikkelig hjelp, men kontoret fikk ikke tak i mer enn én mann ekstra. Han er godt kvalifisert, men han var ikke før kommet igang før arbeidskontoret i Bergen pålå ham å ta arbeide som potetsorterer for Wehrmacht! Rikstrygdeverket ba inntrengende om at mannen skulle få fortsette sitt livsviktige arbeide, men Arbeidskontoret ga det kyniske svar at arbeide pålagt av Wehrmacht måtte tas.

vVv

På Flaskebekk på Nesodden kom der i begynnelsen av måneden til heftig skuddveksling mellom 3 nordmenn og tysk gestapo. Nordmennene forsvarte seg med enestående tapperhet, og gestapo måtte tilkalle hjelp fra luftvernavdelinger på øya. Det forlyder intet om disse tok kanonene med. 2 tyskere, bl.a. den kjente gestapo Stohr, ble drept, mens flere andre, bl.a. den beryktede sjef for Viktoria Terrasse, Fehmer, ble hårdt såret. Ingen av nordmennene - hvorav 2 var brødre - ga seg levende. Tyskerne fikk pånytt erfare at det er atskillig i en uttalelse som en av deres egne kom med overfor en norsk fange: Enhver nordmann er en festning.

vVv

Fra Ålesund meldes at oljemangelen blant tyskerne er prekær. Frakteskuter og prammer tilhørende Transportflotte Speer har ikke olje, og skal nå taues fra det ene sted til det andre. - En rekke tyske avdelinger forlater for tiden Møre og Romsdal.

vVv

Natt til 30/6 var der i Oslo slått opp endel plakater med V-tegnet, gul V på rød bunn. De bar denne tekst:

TYSKLAND SEIRER PÅ ALLE FRONTER!
SLUTT OPP OM TYSKERNES SEIERRIKE FRAMMARSJ!
BLI MED I NS!
Heil og sæl. Quisling.

Det var atskillig forvirring blant Stapo og tyskerne om plakatene var illegale eller ikke, men det ble til slutt slått fast at "de var illegale og chikanøse."

vVv

Vår førers manende eksempel:

Quisling har nettopp fått seg tildelt 500 kg. sukker ekstra til personlig forbruk. Videre skal han få Fyrisdal prestegård som gave, muligens også Eidsvoll prestegård.

Det strømmer forøvrig inn meldinger fra alle kanter om den utbredte korrupsjon innen NS. Publikum kjenner imidlertid så godt til dette fenomen, at vi heretter nøyer oss med å berette om svindelen når den er av grovere slag.

vVv

Førergarden.

Føreren er utrygg - og vakten må utvides. Og da ingen - selv ikke medlemmer - melder seg frivillig lenger, må makthaverne gå til tvangsutskrivning.

I første omgang skal det utskrives følgende antall:

Fra Oslo	30	Vestfold	14	Bergen	10
Østfold	18	Telemark	13	Sogn og Fj.	9
Akershus	24	Austagder	10	Møre og R.	16
Hedmark	15	Vestagder	9	Sør-Trønd.	17
Opland	15	Rogaland	18	Nord-Trønd.	11
Buskerud	15	Hordaland	17	Nordland	19

Tilsammen 280 mann.

Følgende retningslinjer er lagt til grunn:

a) NS-medlemmer.
b) Ikke medlemmer som ansees tilstrekkelig politisk pålitelige.
c) Det tas frivillige i den utstrekning det måtte melde seg.

Tjenestetiden er: 2 mnd. utdannelse og 6 mnd. tjeneste.

Utskrivningen er nå i full gang via arbeidskontorene. Stort sett er det NS-medlemmer og stripete som uttas, men det er kommet meldinger fra flere kanter om at også skikkelige karer er utskrevet. Det sier seg selv at ingen skikkelig nordmann lar seg verve til slikt - selv om det kunne være fristende å komme "føreren" litt nærmere inn på livet.

vVv

Boykott auksjonene!

Auksjonsforretningene opplever for tiden en blomstring. Auksjoner over bøker, malerier og innbo hører så å si til dagens orden. Årsaken til dette er åpenbar: Det er gjenstander tilhørende flyktninger og andre hvis formuer er inndradd, som på denne måten realiseres. Dessverre møter publikum temmelig mannjevnt frem til disse auksjoner, forhåpentlig av tankeløshet. Dette må det nå bli slutt på. Overlat til tyskerne og våre hjemlige nazister å gå på disse auksjoner over tyvegods. Visstnok vil dette kanskje ikke kunne forhindre at gjenstandene blir solgt, og at kjøperne endog oppnår dem til lavere priser enn om publikum var møtt mannsterke frem. Men for vår nasjonale verdighets skyld og for frontens skyld må vi avholde oss fra enhver befatning med disse ulovlige realisasjoner av gode nordmenns eiendeler. At ethvert kjøp av disse ting er ugyldig, og at vedkommende derfor i sin tid må levere tingen tilbake til rette eier er en annen side av saken.

Det bør ikke være noen innvending mot denne boykott at man derved kan komme til å ramme realisasjoner av helt legitim karakter som f.eks. dødsboauksjoner. Disse salg må uten at vesentlige interesser blir skadelidende kunne utsettes til etter krigen eller foretas i form av underhåndssalg.

Publikum bør også vise den ytterste forsiktighet ved butikk-kjøp av malerier, andre kunstgjenstander o.l. hvis opprinnelse man ikke kjenner. De inndratte gjenstander selges nemlig også i atskillig utstrekning gjennom kunst- og antikvitetsforretninger. Hersker det noen tvil med hensyn til hvor gjenstanden skriver seg fra, bør man derfor forlange opprinnelsesbevis.

Vi slår altså fast: Auksjoner er boykottet. Man må være på vakt ved butikk-kjøp av malerier, antikviteter o.l. hvis opprinnelse man ikke kjenner. Forlang opprinnelsesbevis.

vVv

Utvidelsen av bedriftsvernet.

Makthaverne har pålagt et fåtall av de bedrifter som har bedriftsvern økt vakthold. Alle pålegg fra offentlig hold blir naturlig nok møtt med skepsis og må nøye vurderes før man tar standpunkt. I dette tilfelle foreligger det spesielle årsaker som av taktiske grunner ikke kan bekjentgjøres, og det er derfor bestemt at bedriftsvernet for tiden ikke skal blokeres.

vVv

Hjemmefrontspolitiet i arbeid.

Fra flere kanter kom det melding til hjemmefrontens politi om at en bonde i Akershus hadde angitt arbeidsmobiliserte, som holdt seg skjult i skogen i nærheten av hans eiendom, til fienden. Et par mann av vår styrke ble sendt ut for å undersøke saken. Bonden ble tatt i forhør, men nektet på det bestemteste å ha angitt noen. Politifolkene forklarte ham at han ville ha utsatt seg for den strengeste straff hvis han hadde gjort det og han fikk pålegg om å gjøre kjent blant andre bønder i distriktet at hjemmefrontspolitiet ville innfinne seg omgående hvis de prøvde seg med angiveri.

vVv

Dementi.

Sommeren 1943 ble Erik Sture Larre gjennom en av de fri aviser stemplet som angiver og provokatør. På tross av at det ble skaffet tilveie opplysninger som godtgjorde at det ikke var grunnlag for en slik påstand fra avisens side, dementerte avisen ikke meldingen og har til idag - uvisst av hvilken grunn - ikke gjort det. Da vi mener at en så drepende beskyldning ikke under noen omstendighet uberettiget må bli sittende på noe menneske, ber vi våre lesere om i størst mulig utstrekning å gjøre kjent at det ikke fins noe grunnlag for denne beskyldning mot Sture Larre.

Sture Larre har sittet på Grini fra årsskiftet 1942-43 og sitter der fremdeles.

vVv

LA IKKE TORTUREN KNEKKE OSS!

Hvorledes skal de som arbeider illegalt stille seg til spørsmålet tortur? Vi vet jo helt sikkert at enkelte fanger blir pint under forhør. Mann og mann imellom tales det meget om de forskjellige former og tilfeller av tortur; f.eks. vet vi at ørene vries om, at det piskes til blod, slåes i gulvet, at negler rives av, at fotsålen blir brent, at ledd vris rundt, at apparater settes på ben, fingre som klemmer til osv.

Det er riktig at vi kjenner til dette og at vi er forberedt på det verste. Men den arresterte blir ofte mindre motstandsdyktig p.g.a. sitt kjennskap til at tyskerne bruker tortur. Vi må være oppmerksom på at ryktene om de lidelser enkelte gjennomgår skyldes forskjellige drifter hos menneskene. Sensasjonslysten er ikke det minste motiv, folk gasser seg i smerten og pinslene. Denne del av motivet til å spre viten om tortur skyldes ubevisste sykelige tilbøyeligheter og er utelukkende skadelig for vår frihetskamp. Det skaper forhåndspanikk hos dem som blir grepet og får den til grunnløst å røpe seg straks.

Det er opprørende at tortur er en del av Gestapos metoder. Det er av de ting vi aldri skal glemme fra denne tidens barbari. Men vi må holde hodet klart og stoppe ryktesnakkingen, fordi den skader vårt arbeide. Svært mange av de arresterte blir truet med tortur. Men i forhold til tallet av de arresterte er tallet av de torturerte meget lite. Det er ofte umulig å si hvilke personer som vil bli plaget og hvilke ikke. De som blir torturert mistenkes naturligvis for å kunne røpe alvorligere ting, men for forbløffende mange som sitter i alvorlige saker blir grusselen ikke utført. Man får det inntrykk at tilfeldigheter, forhørenes natur, fangens oppførsel, spiller en stor, for ikke å si avgjørende rolle. Folk

som er redde, nervøse og lar seg overrumple og viser dette, blir lettere plaget enn de rolige, naturlige og høflige. Det beste vern er å være innvendig fryktløs. Det dreier seg jo ikke om et rettsvesen med rettferd og orden, men om et terrorsystem. Terrorens hovedmål er jo nettopp å skremme arrestanten til å tilstå. Det viser seg at et uhyggelig stort antall folk røper alt i første forhør, både kamerater og også saker som var unødvendige. De lar seg både bløffe, overrumple og tror på det som blir sagt dem alt sammen p.g.a. autoritetsfrykt og torturpanikk. Forhåndsangsten for tortur er verre og farligere enn selve torturen. Ser en nøkternt på pinsler er det mange ting som kan minske angsten. Og det er mange ting som folk kaller tortur, men som ikke er det. Det å bli slått endel, lugget, fiket i noen grad er f.eks. ikke tortur og kan meget godt utholdes av hvert voksent menneske, ja mange barn blir jo slik behandlet av lærere eller foreldre, uten at de voksne reagerer det minste. Behandlingen er selvfølgelig gal, men det viser seg at voksne i alle fall burde kunne greie det når de slåss for liv og fremtid.

Tenker vi oss om, er det svært mange mennesker som under sykdom gjennomgår like store smerter og lidelser som er like ille som torturens plage. Det faller ingen inn at ikke patienten må greie dette og de fleste greier det og. Vi vet jo også at flere torturerte har greid det uten å røpe noe, men en del sprekker med en gang av skrekk.

Det er blitt parole at man skal reise når en kommer i fare, hvis man er blandet opp i store ting. Det er greit at man er forpliktet til ikke å sette viktige ting på spill, men på den annen side har det skapt den forestilling hos mange at tortur ikke kan utholdes. Det man ikke har prøvet er det vanskelig å uttale seg om. Det er gitt at man ikke fordømmer de som ikke greier seg under pinsler. Men det er også sikkert uriktig, saklig sett, og dertil usunnt å ha overdreven angst. Mange har en mystisk forestilling om pinslenes natur. Det er best for alle, og særlig for dem som utsettes for pinsler å vite at de smerter de kjente torturmidler medfører, i alminnelighet kan utholdes og ikke er verre enn de smerter man kan ha under vanskelige fødsler eller etter svære operasjoner, benbrudd, forstuvninger og brannsår. Den åndelige pine å røpe kamerater burde være større, og den varer i mange år.

Det uhyggelige ved torturen er ikke smerten, men det at vi er hjelpeløse i sadistenes vold og ikke kan ta igjen. En må også huske at det ikke hjelper å tilstå. Jo mer en tilstår, jo mer vil de ha ut av en. Kan en selv gjøre noe for å minske pinen? Ja, en hel del. Før forhøret skal man drive intens selvsuggesjon, f.eks. fremholde for seg selv at vi like godt kan utholde dette som alt annet ondt vi har gjennomgått, at mange andre har greid det før. Man skal tenke på soldatene på slagmarken og alt de må døye for oss. Man skal også konsekvent drive all selvmedlidenhet på flukt og stålsette viljen til å holde ut en meget ubehagelig, men ikke mystisk eller uutholdelig smerte.

Under selve torturen kan en gå frem på to måter. Det ene er den bekjente fra tannlegestolen: knytte alle muskler, bite tennene sammen og gjøre mellomgulvet stivt, samt tenke intenst på noe langt borte. Dette er den vanligste. Den andre måten er den beste, men ikke alle får det til: Man slapper helt av, puster dypt og langsomt og jevnt og gir seg inn i pinen, gir seg over til den. Smerten stiger da til åbegynne med, men til slutt kjenner man ingenting, blir på en måte halvt bevisstløs. Utsettes en for en pine får man prøve begge måter og velge den man greier best. Det fins utvilsomt mennesker som ikke kan greie fysisk pine. Det er gjerne folk med ubevisst angst, redsel for leger, foroperasjoner, for narkose, for sprøyter, stikk o.l. De må ha merket dette hos seg selv. Slike mennesker kan ofte gjøre fint illegalt arbeide, men faller helt sammen i forhør. De blir også gjerne svært nervøse i det lange løp, selv når de er fri. De er forpliktet til å utvise stor forsiktighet, og til å trekke seg tilbake og reise med en gang det begynner å rakne.

I tiden som kommer, blir Gestapo sikkert mere desperat. De som blir grepet, må være villig til å gå gjennom alt som frontsoldater må.

Selvmord er en utvei som først burde komme på tale hvis en vet, eller det har vist seg at en ikke kan holde stand. Flere har ofret livet før torturen er begynt, av redsel for den og fordi de ikke ville risikere å røpe sine kamerater. Det ligger noe uendelig stort i det heller å gi sitt liv enn å la fienden få den sjangse som ligger i å bruke tortur. Vi vil ikke glemme deres offervilje og ære dem sålenge vi er til. Men kanskje kunne noen av disse våre stolte sønner og menn blitt i live, hvis de hadde lært forsvarstaktikken mot tortur. Vi trengte den slik i det Norge som snart skal bli fritt.

vVv